

TRANSAKCIJE Z VREDNOSTNIMI PAPIRJI IN VPISOVANJE V OBRAZEC DDV-O

Pojasnilo DURS, št. 4230-721/2011, 3. 8. 2011

V zvezi z vprašanji glede evidentiranja transakcij z vrednostnimi papirji v davčne evidence, odgovarjamo:

Nakupi in prodaje delnic, deležev, obveznic in drugih vrednostnih papirjev se vpisujejo v davčne evidence in obračun DDV-O (nabave v polje 33, prodaje pa v polje 11) kadar predstavljajo gospodarsko dejavnost davčnega zavezanca. Prejeta plačila ob izdaji obveznic se ne vpisujejo v davčne evidence in obračun DDV-O.

Na podlagi 3. člena Zakona o davku na dodano vrednost – ZDDV-1 (Uradni list RS, št. 13/11 – UPB3 in 18/11) so predmet obdavčitve transakcije, ki jih davčni zavezanec opravi v okviru svoje gospodarske dejavnosti. Pojem gospodarska dejavnost, opredeljen v 5. členu ZDDV-1, obsega proizvodno, trgovsko in storitveno dejavnost ter izkoriščanje premoženja in premoženjskih pravic, če je namenjeno trajnemu doseganju dohodka.

V skladu s 4. e) točko 44. člena ZDDV-1 so plačila DDV oproščene transakcije, vključno s posredovanjem (razen upravljanja, hrambe, investicijskega svetovanja in storitev v zvezi s prevzemi), z delnicami, deleži v podjetjih ali združenjih, obveznicami in drugimi vrednostnimi papirji, razen z dokumenti o lastninski pravici na blagu in pravicami in deleži.

Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost – pravilnik (Uradni list RS, št. 141/06, 52/07, 120/07, 21/08, 123/08, 105/09, 27/10, 104/10 in 110/10) v šestem odstavku 76. člena določa, da donos iz vrednostnega papirja (dividende, obresti, kapitalski dobički), ki ne predstavlja plačila za opravljeno transakcijo, ni predmet DDV.

Iz sodne prakse Sodišča Evropskih Skupnosti (Sodišče ES) glede transakcij z vrednostnimi papirji izhaja, da zgolj pridobitev in prodaja delnic sama po sebi še ne pomeni gospodarske dejavnosti v smislu Direktive Sveta 2006/112. Transakcije z vrednostnimi papirji pa v skladu s sodno prakso Sodišča ES predstavljajo gospodarsko dejavnost davčnega zavezanca predvsem, kadar gre za dejavnost trgovanja z vrednostnimi papirji in kadar transakcije presegajo okvir same prodaje vrednostnih papirjev (sodelovanje družbe pri upravljanju, če to sodelovanje zajema izvajanje transakcij, ki so predmet DDV, kot so upravne, računovodske in računalniške storitve). V nadaljevanju navajamo povzetke sodb Sodišča ES glede obravnave transakcij z vrednostnimi papirji.

V skladu z ustaljeno sodno prakso zgolj pridobitev, obdržanje in prodaja delnic sama po sebi še ne pomeni gospodarskih dejavnosti v smislu Šeste direktive (glej sodbi v zadevi EDM, C-77/01 in v zadevi Investrand, C-435/05). Te transakcije namreč ne zajemajo izkoriščanja premoženja, ki je namenjeno trajnemu doseganju dohodka, saj je edino plačilo za te transakcije morebitni dobiček pri prodaji teh delnic. Sodišče je pojasnilo, da na področje uporabe DDV spadajo samo plačila, ki pomenijo plačilo za transakcijo opravljeno v okviru gospodarske dejavnosti, kar pa ne velja za plačila, nastala le zaradi lastništva premoženja, kot je to pri dividendah ali drugih donosih delnic.

Drugače pa se obravnavajo udeležbe v drugem podjetju, kadar poleg finančne udeležbe v drugem podjetju pride tudi do posrednega ali neposrednega sodelovanja pri upravljanju družbe, če to sodelovanje zajema izvajanje transakcij, ki so predmet DDV v skladu z drugim členom Šeste direktive, kot so upravne, računovodske in računalniške storitve (glej sodbo v zadevi Polysar Investments Netherlands, C-60/90, Floridienne in Berginvest, C-142/99...).

Takšen primer je Sodišče ES obravnavalo tudi v sodbi v zadevi SKF, C-29/08. Družba

SKF je kot matična družba industrijske skupine sodelovala pri upravljanju hčerinske in nadzorovane družbe, saj je zanju za plačilo opravljala več upravnih, računovodskih in trgovinskih storitev, za katere je bila zavezana za plačilo DDV. Družba SKF je odsvojila vse delnice hčerinske in nadzorovane družbe, tako da ni več imela deležev v teh družbah. Sodišče je odločilo, da je odsvojitev mogoče šteti za transakcijo, katere predmet je trajno doseganje dohodka iz dejavnosti, ki presegajo okvir zgolj prodaje delnic. V obravnavani zadevi prodaja delnic, ki jo je izvedla družba SKF, presega okvir same prodaje vrednostnih papirjev, ker pomeni sodelovanje te družbe pri upravljanju hčerinske in nadzorovane družbe. Poleg tega je prodaja delnic tudi neposredno povezana in nujna za obdavčljivo gospodarsko dejavnost družbe SKF.

Sodišče ES je tudi v zadevi Wellcome Trust, C-155/94 obravnavalo primer, ko transakcije z vrednostnimi papirji predstavljajo gospodarsko dejavnost davčnega zavezanca. Po odločitvi Sodišča ES transakcije v zvezi z delnicami ali deleži družbe spadajo na področje uporabe DDV, če so opravljene v okviru gospodarske dejavnosti trgovanja z vrednostnimi papirji zaradi posrednega ali neposrednega sodelovanja pri upravljanju družb, v katerih so bili deleži pridobljeni, ali so neposredna, trajna in nujna razširitev obdavčljive dejavnosti.

Nakup in prodaja delnic, deležev, obveznic in drugih vrednostnih papirjev se torej vpisuje v evidence in obračun DDV-O, kadar predstavlja gospodarsko dejavnost davčnega zavezanca. Iz zgoraj navedenih sodb izhaja, da transakcije z vrednostnimi papirji predstavljajo gospodarsko dejavnost davčnega zavezanca, kadar gre za dejavnost trgovanja z vrednostnimi papirji in kadar transakcije presegajo okvir same prodaje vrednostnih papirjev (sodelovanje družbe pri upravljanju, če to sodelovanje zajema izvajanje transakcij, ki so predmet DDV, kot so upravne, računovodske in računalniške storitve). Nasprotno pa se nakup in prodaja delnic, deležev, obveznic in drugih vrednostnih papirjev ne vpisuje v evidence in obračun DDV-O, kadar ne predstavlja dejavnosti davčnega zavezanca. Prejeta plačila ob izdaji obveznic se ne vpisujejo v davčne evidence in obračun DDV-O.